

Zástupce velitele
Svazu čsl. hasičstva
br. Wegner předává
panu presidentovi
Horejcovo sousoší
„Hasičstvo v odboji“,
vyjadřující tři
základní složky
hasičské práce, to jest
práci požárně bez-
pečnostní, samaritskou
a osvětovou.

Hasičství vzniklo ze skromných počátků a stalo se téměř vědou. Přesto jsme dokázali, že v dnešní době sneseme porovnání s cizími zeměmi a státy. S lítostí však zjišťujeme, že postrádáme podporu veřejnosti a zvláště tisku. Jiné státy činí pro hasičstvo z moudrého uvážení mnohem více než stát náš.

Československá republika, která se jinak o kulturní a jiné požadavky svých občanů dobře stará, musí věnovat též svůj zájem dobrovolnému hasičstvu, které po celých 80 let svého trvání bylo jen popelkou.

Dobrovolné hasičské sbory vznikly r. 1864. Od té doby se šířila myšlenka hasičské pomoci ve službách bližního velmi rychle ve všech zemích Čsl. republiky a dnes jest hasičská organizace největším sdružením založeným na podkladě čínorodí ideje „Pomoci bližnímu“ v tomto státě.

Původní určení hasičských sborů, t. j. pomoc při katastrofách a živelních pohromách všech druhů, bylo záhy roz-

šířeno, takže se dnes v hasičstvu vedle technické záchranné práce stejnou měrou uplatňuje ještě činnost vzdělavatelská a samaritská.

Práce záchranná.

Stálým plánovitým theoretickým školením i praktickým výcvikem jsou připravovány hasičské sbory k tomu, aby byly v kterékoliv době a za všech okolností schopny záslahu nejen při požáru, ale ve všech případech nouze a neštěstí.

Velikou pozornost věnujeme preventivním opatřením, jež dnes považujeme za jednu z nejdůležitějších svých povinností.

Hodnota zachráněného majetku jest ohromná, proto nemůže býti činnost hasičstva posuzována výlučně jako činnost spolková.

Tím prokazuje hasičstvo národnímu jmění a celému státu služby neocenitelné, a proto je jeho existence pro stát nutností.

V tom spočívá jeho význam národohospodářský.

Technické vzdělání se prohlubuje, zodborňuje a zdokonaňuje v četných kursech, hasičských školách a vydáváním technické literatury.

Práce vzdělavatelská.

V každém hasičském sboru pečuje vzdělavatel o duchovní přípravu členstva a jeho výchovu nejen jako příslušníků organizace, ale i jako občanů.

Výsledky této práce projevily se v době okupace i v květnové revoluci 1945. V mnohých obcích je hasičský sbor jedinou organizací, a proto se stává střediskem veřejného života kulturního i osvětového snažení. Hasičské ochotnické divadlo působí již mnoho let a má již dobrou tradici.

Samaritství.

Při každém hasičském sboru je prakticky vycvičena i theoreticky vyškolená samaritská stráž pro poskytování první pomoci nejen členstva, ale i spoluobčanů.

Odborné vzdělání členů samaritských stráží se stále doplňuje a prohlubuje v samaritských kursech vedených lékaři.

Dobrovolnost.

Vysoká hodnota hasičstva spočívá v jeho dobrovolnosti. Hasič, který veškerou práci a službu koná bez nároku na odměnu i za cenu nejvyšších mnohdy osobních obětí, byl vždy, je a bude typem nového člověka, člověka duchovně silného, ukázněného, který činem uskutečňuje ideály novodobého humanismu.

Hasič v posledním desetiletí.

Za první republiky bylo hasičstvo zapojeno do celostátní akce obrany státu a byly mu svěřeny speciální úkoly.

Za tím účelem byl přizpůsoben výzbroj i výcvik členů vojenským potřebám. V květnové mobilisaci již nastoupily sbory v pohraničí jako pomocné orgány vojenských složek. Rok 1939 je pro hasičstvo rokem zvýšené pohotovosti. Od prvního vstupu německých vojsk na půdu ČSR stálo hasičstvo připraveno hájiti nejen majetek, ale i životy svých spoluobčanů.

V době poroby

Zůstaly hasičské sbory ve svém celku nedotčeny a staly se, byvše na to předem připraveny, oporou protiněmeckého smýšlení a odporu. Převzaly povinnosti rozpuštěných organizací a staly se jedinou velikou organizací, v níž se pod pláštěm požární ochrany čeští lidé shromažďovali a dále

připravovali na historicky rozhodné chvíle. Jejich práce před vstupem do naprosté illegality spočívala hlavně v plnění těchto povinností:

1. převádění stíhaných osob přes hranice;
2. poskytování ochrany a pomoci pracovníkům, žijících v ilegalitě;
3. sabotování nařízení německých úřadů, hlavně těch, která se týkala pracovního nasazení v Německu;
4. sabotování nejen práce, ale i všeho, co mělo sloužiti k posílení vítězství totalitních států;
5. udržování a posilování víry v konečné vítězství spojenců.

Hasičský odboj.

Hasičstvo nezůstalo však stát a nespokojilo se tím, co bylo výše uvedeno, ale dalo se bez výhrad a přes všechno nebezpečí do služeb odboje. Do odboje šlo svorně s ostatními odbojovými skupinami a postavilo organizaci odboje na nejširší základ tím, že zorganizovalo odbojové buňky ve všech složkách, městech i v nejzapadlejších vískách a tak učinilo odboj vlastnictvím celého národa.

Hasičtí činovníci pracovali nadšeně v odboji bez zřetele na vlastní bezpečnost a na klid svých rodin a když došlo k soustředování odbojové činnosti, nežárlili na ostatní, nýbrž poskytovali odbojovým složkám všechnu pomoc a šli s nimi svorně k vytčenému cíli jako nedělitelný celek.

Hasičský odboj nebyl dílem několika vedoucích, nýbrž spontánním projevem všeho členstva. Do boje šli ochotně činovníci a prostí členové, muži i ženy, čímž se hasičský odboj rozrostl v mohutné národní hnutí, jehož význam není dnes ještě zhodnocen.

Z této činnosti zdůrazňujeme zvláště:

1. Hasičstvo pracovalo s odbojovou skupinou mjr. Rošického v Čechách a gen. Všetičky na Moravě.
2. Po jejich zastřelení se připojilo jako celek k podzemní revoluční organizaci Radě tří, vedené gen. Lužou, prof. Grňou a řed. Císařem.
3. Zajistilo odbojovou činnost prací jednotlivců i v jiných ilegálních skupinách.
4. Připravilo své členy k boji za povstání v dohodě s Jos. Císařem, členem Rady tří, v hasičských školách, kursech a velkých srazech členstva.
5. Ustavilo bojové jednotky z bývalých vojáků do 35 let v každém soudním okrese, které podléhaly od r. 1944 přímému velení gen. Luži.
6. Shromažďovalo zásoby „černého benzínu“, aby v prvních revolučních dnech byly dostatečné zásoby pohonných látek.
7. Navazovalo styky s partyzány, s partyzánskými skupinami a parašutisty, přechovávalo je a zásobovalo výbušninami a zbraněmi.
8. Vypracovalo plány důležitých válečných skladišť, zařízení, podniků, kam mnohde měli jen hasiči přístup.
9. Shromažďovalo materiál pro první pomoc.

Persekuce hasičstva.

Přípravy k odboji neušly pozornosti německých úřadů a zejména gestapa. Protože však nebezpečí požárů a jiných stavů nouze bylo za války velmi značné, nerozpustili Němci hasičské sbory, ale snažili se podlomit morální sílu hasičstva žalářováním a popravami. Jak krutě postupovali Němci proti hasičům, svědčí to, že v Čechách bylo téměř

celé předsednictvo České zemské hasičské jednoty zatčeno a uvězněno. Uvěznění byli i vedoucí úředníci kanceláře České a Moravské zemské hasičské jednoty a svépomocných hasičských podniků. Nebylo politického ani soudního okresu, kde by gestapo nebylo zatkló hasičské činovníky. Ale ani tato široce založená persekuse, dolehnuvší v krátkém podzimu 1944 na hasičstvo, jejímž důsledkem bylo, že na 1.800 hasičských činovníků podzemního hasič. hnutí bylo odvečeno do policejního vězení gestapa v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, nezlomila ducha hasičstva a nemohla je odstrašiti od příprav k osvobozujícím bojům. Naopak byla spíše posilou a dovedla vybičovati členstvo ke zvýšeným přípravám pro spravedlivou odplatu.

V této době již hasičstvo Slovenska naplňovalo parašutistické a partyzánské oddíly, aby vzrostly na brigády, které dobyly po dohodě s vojenskými kruhy Ružomberku, Bářské Bystrice, Zvolena, Brezna a kolébky slovenského hasičstva Turč. Sv. Martina. To nebyla jen nezdolná vůle těch hrdinů, ale i obětavá pomoc hasičstvem Slovenska vychovaných drobných lidí v chalupách a městech.

Květnová revoluce.

Dovolujeme si tvrditi, že nebýt hasičského odboje, nebyla by v Čechách, na Moravě a ve Slezsku tak úspěšně skončila květnová revoluce a nebylo by celkem bez velkých škod prošlo ani odzbrojení německé armády, která se z Moravy valila do Čech, odhodlána v posledních okamžicích zničit vše, co se zničit dalo.

Tato skutečnost je potvrzena nejen tím, že hasičská organizace byla první organizací, která již v noci 5. května vydala pražským rozhlasem k členstvu provolání, v němž je v duchu odbojových nařízení a příprav vyzvala k boji

Horejcovo sousoší „Hasičstvo v odboji“.

proti nepříteli, ale i doloženými zprávami o činnosti hasičstva v květnových bojích ve všech krajích Čech, Moravy a Slezska, z nichž vyplývá, že členové hasičstva

1. byli v duchu revolučních příprav organizačně, duchovně i materiálem hotovi ihned převzítí obranné úkoly svých úseků,
2. hlídkovali na ohrožených místech, přejali pořádkovou a bezpečnostní službu,
3. bojovali samostatně po boku spojeneckých armád i partyzánských oddílů,
4. jako samaritáni byli jedinou složkou, která mohla poskytnouti první pomoc,
5. nezapomínali na požární ochranu,
6. po bojích zůstali na svých místech v pohotovosti a vypomáhali v transportování Němců, odzbrojování německých vojáků, zneškodňování nevybuchlých granátů a pod., v zabezpečování majetku a zejména zbraní a vojenského materiálu,
7. ve svých řadách měli dostatek bratří a sester, kteří byli ochotni přinést i oběť nejvyšší jak to kázala povinnost k národu a státu.

Po revoluci.

Ihned po revolučních dnech postavilo se hasičstvo za košický vládní program a za jeho plnění v organizaci.

Již 16. V. 1945 bylo započato s organisováním hasičských sborů v pohraničí, čímž dle daných poměrů byla zajištěna bezpečnost obcí a zachráněny tak mnohamilionové hodnoty. Rovněž byly stvořeny samaritské složky hasičské, které mnohde budou jediným místem pro poskytování první pomoci i v nejbližších obcích.

Výchovou členstva v duchu republiky a nových zásad, v nichž jest prováděna obnova a budování našeho státu, proniká hasičstvo svou vzdělavatelskou činností do nejširších vrstev národa.

Nebyla opominuta ani otázka obrany státu, kterou hasičstvo aktivně sleduje již od r. 1937, neboť se jako celek spontánně zapojilo do Svazu brannosti.

10. VII. 1945 byl utvořen jednotný Svaz čsl. hasičstva, který jest vrcholnou organizační složkou hasičskou pro celé území Československé republiky, sdružuje zemské hasičské jednoty v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku.

Zvláštní péče jest věnována těm hasičským sborům, které utrpěly válečnými událostmi, hlavně ve Slezsku, na Slovensku i na Moravě. Obzvláštní péče jest věnována vdovám a sirotkům po umučených a padlých bratřích, jakož i těm, kteří v hasičských službách národu ztratili zdraví. Pro tyto členy snaží se zemská hasičská jednoty v Čechách, na Moravě a ve Slezsku získati léčebné domy v Karlových Varech, Františkových lázních, Teplicích-Šanově, Jáchymově, v Jánských koupelích ve Slezsku a ve V. Losinách, kde v dobách první republiky němečtí hasiči své lázeňské domy měli, zatím co české hasičstvo jich postrádalo.

Aby se zdokonalilo po všech stránkách, navázalo československé hasičstvo písemný styk s hasičstvy jiných států.

Přínos hasičstva dvouletého plánu vlády:

1. Úplné dokončení organizační sítě hasičských sborů v pohraničí a tím náležitě zajištění veškerého majetku státu i spoluobčanů v pohraničí.
2. Zdokonalení a doplnění výzbroje hasičských sborů uvnitř republiky (zejména zavedení motorisace atd.).

3. Stálé a soustavné školení velitelů všech složek zejména vzhledem k duchu školeného členstva z vnitrozemí do pohraničí.
4. Školení a dobudování sítě samaritánů, čímž sledujeme preventivní zajištění zdraví spoluobčanů.
5. Vyškolení a výcvik členstva a vybudování organizace okresních požárních pomocí.
6. Neustálé poučování o preventivní ochraně protipožární.
7. Vybudování požárně-technického výzkumnictví v oboru průmyslovém, aby se usměrnila, zjednodušila a zhospodárnila výroba hasičského zařízení (normalisace, typisace atd.).
8. Prohloubení sociální péče o členstvo a o jeho zdraví, zejména rozšíření t. zv. H-pojištění pro nové členy, kteréžto pojištění obstarává náš svépomocný podnik Hasičská pojišťovna a které je jediné toho druhu v Evropě.
9. Spolupráce na vydání jednotných požárních řádů a zákonů pro celou republiku, aby tak byly odstraněny zastaralé a nejednotné předpisy nebo nařízení z doby okupace, nevyhovující dnešním poměrům.
10. Vystupňování branného úsilí čsl. lidu, aby byla zajištěna nezávislost a svoboda naší nové republiky.
11. Vydávání časopisů a odborné literatury hasičské, aby se zvýšil zájem veřejnosti o otázky hasičské.
12. Snaha o sbratření obou větví čsl. národa, Čechů a Slováků, neboť hasičstvo historických zemí i Slovenska má tu zvláště výhodné podmínky působnosti.

Co hasičstvo potřebuje.

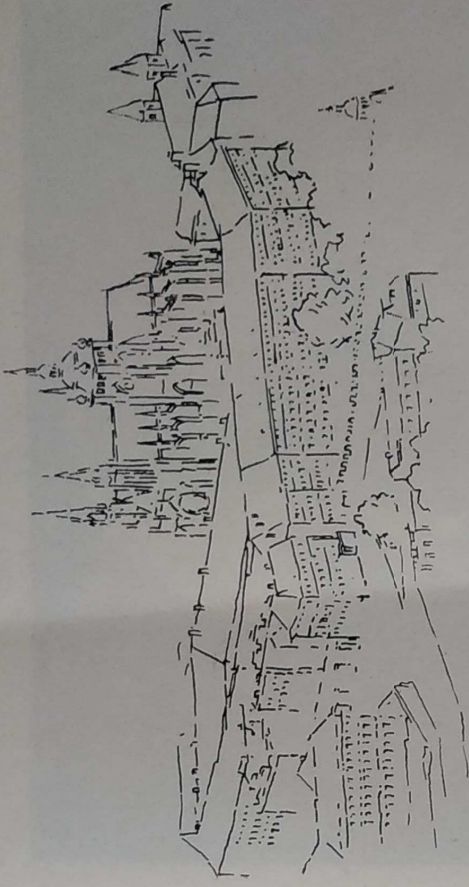
1. Především potřebuje morální podpory. Jsme si, pane presidente, plně vědomi toho, že splnění všech těchto vytýčených úkolů vyžaduje nejenom vypětí všeho členstva a jeho činovníků, nýbrž že k tomu bude zapotřebí Vaší laskavé podpory, o niž prosíme, jakož i pochopení a podpory vlády, země a okresů. Při této příležitosti si dovoluujeme podotknouti, že anglický král jest patronem anglických hasičů právě tak jako holandská královna, a předkládáme Vám, pane presidente, prosbu celého čsl. hasičstva, které by bylo šťastno a velice by si vážilo pocty, kterou byste mu, pane presidente, prokázal tím, že byste laskavě převzal pod svoji ochranu Svaz československého hasičstva a tím hasičstvo vůbec. Prosíme, pane presidente, o toto vyznamenání, nepotřebujeme snad zdůrazňovati, že jsme si dobře vědomi jeho dosahu i odpovědnosti, prosíme, abyste nám uvěřil, že budeme vytrvale plniti veškeré povinnosti, které láska k vlasti nám ukládá a všechny úkoly, jež nám budou svěřeny vládou republiky k zabezpečení majetku státního, národního i soukromého.
2. Je nutno vypracovati nový požární zákon. Dosavadní požární zákon z r. 1876 byl zrušen a nahrazen vládním nařízením č. 30 v době t. zv. protektorátu. Toto nařízení se opírá o německé vzory a českému duchu nevyhovuje. Nyní jsme vlastně bez požárního zákona.
3. Prohloubení vzdělání hasičstva není možno odkládati. To jest možno uskutečniti zavedením přednášek o hasičstvu a o jeho práci na všech školách všech stupňů. Osnovy učebné buďtež doplněny o stati o požární bezpečnosti a ochraně.

4. Usměrnění podpor rodinám pozůstalých po hasičích, kteří při záchranných pracích přišli o život, podpory hasičům v případě onemocnění z nařízené služby hasičské vzniklých a možnost rekreace po nemoci.
5. Necht' je českému hasičstvu odevzdán bez náhrad majetek po německých hasičských organizacích, poněvadž české hasičstvo převzalo také všechny jejich povinnosti. Velmi prosíme, aby vzájemná požární bezpečnost a tím v zájmu záchrany národního majetku bylo přihlédnuto k těmto skromným požadavkům, které mají jediný úkol a to zabezpečiti v osvobozeném Československu majetek státní, národní a soukromý.

Můžete na nás, pane presidente, plně spoléhat.

Prosíme, abyste nám věřil, že budeme pro republiku poctivě pracovat a že „věrni zůstaneme.“

VELKÝ DEN

*Zástupci Svazu československého hasičstva byli
přijati panem presidentem Dr. E. Benešem
na pražském hradě dne 13. února*

1 9 4 7

NÁKLADEM SVAZU ČESKOSLOVENSKEHO HASIČSTVA

Po oficiálních projevech pozval pan prezident deputaci k rozhovoru. Podkladem rozpravy bylo memorandum, jež bylo panu prezidentovi předloženo již dříve:

Pane presidente,

přišli jsme se Vám jménem Svazu československého hasičstva poklonit, přáti Vám hodně zdraví a projevit Vám vděčnost za všechnu velkou obětavou práci, kterou jste pro národ a stát konal po celý svůj život a kterou jste vykonal v zápase o obnovení Československé republiky, tak šťastně skončeném. Děkujeme Vám za ni z celého srdce.

Prosíme Vás, abyste laskavě uznal, že jen proto jsme Vám nepřišli složit hold hasičského bratrstva dříve, ježto jsme Vás chtěli stručně informovati o tom, co jsme v době prvních kroků obnovené republiky vykonal, abychom se tak mohli vykázat nejenom činy, kterými jsme přispěli v dobách květnové revoluce k tomu, že se opět vrátila vláda věcí národa do jeho rukou, ale i činy, které jsme vykonal v prvním pracovním roce znovuzrodivšího se státu

Při tom si dovoluujeme předem podotknouti, že nevykazuje všechno, neboť práce československého hasičstva je příliš obsáhlá.